

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12CoP/49/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4422203249
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Pátrovičová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2022:4422203249.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Pátrovičovej a sudkýň JUDr. Sone Zmekovej a JUDr. Denisy Šaligovej vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti N.: M., nar. XX.XX.XXXX a O., nar. XX.XX.XXXX, deti rodičov: matka D. N., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom B. B., V. XX, L., toho času: P. V., D. XXX/XX, W., štátna občianka L. a otec N. N., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom pri M. XX, A., o úpravu práv a povinností rodičov voči maloletým deťom, o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu Okresného súdu Nové Zámky č. k. 8P/136/2022-24 zo dňa 16.08.2022, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Nové Zámky (súd prvej inštancie) napadnutým uznesením konanie zastavil a vyslovil, že vo veci úpravy práv a povinností rodičov voči maloletým deťom a nariadenia neodkladného opatrenia nemá právomoc konať. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie súd odôvodnil s odkazom na čl. 30 ods. 1, 3 Zmluvy č. 95/1983 Zb. medzi Československou socialistickou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík o právnej pomoci a právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach (ďalej len „Zmluva o právnej pomoci“), s odkazom na ustanovenia § 9, § 161 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, (ďalej len „CSP“). Súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že navrhovateľka - matka maloletých detí sa návrhom podaným dňa 05.08.2022 domáhala úpravy práv a povinností rodičov voči maloletým deťom. V návrhu uviedla, že účastníci konania boli manželmi, avšak k ich rozvodu došlo ešte na L.. Rozsudok nevie predložiť, pretože tento pri presune na územie SR z dôvodu vojnového konfliktu nezobrala. V súčasnosti otec maloletých detí neprispieva na výživu. Navrhovateľke, ako aj maloletým deťom sa poskytuje dávka v hmotnej núdzi. Iný príjem na území SR nemajú.

2. Súd mal za to, že z návrhu vyplýva, že maloleté deti a ich matka trvale žijú na území L. a lustráciami maloletých detí v Registri obyvateľov mal súd preukázané, že maloleté deti majú na území Slovenskej republiky len tolerovaný pobyt. Súd bol toho názoru, že pokiaľ v konaní o rozvode bolo rozhodnuté aj o úprave výkonu rodičovských práv a povinností, Okresný súd Nové Zámky nemôže o podanom návrhu zo dňa 04.08.2022 rozhodovať ani pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Matke nič nebráni v tom, aby sa plnenia vyživovacej povinnosti otca voči maloletým deťom domáhala výkonom rozhodnutia na základe exekučného titulu, ktorý je rozsudok vydaný príslušným súdom na L., ktorý podľa čl. 53 Zmluvy o právnej pomoci môže byť uznaný na území Slovenskej republiky bez ďalšieho konania. Podľa Zmluvy o právnej pomoci majú právomoc na konanie vo veci samej orgány štátneho občianstva dieťaťa a tiež nie sú dané výnimočné okolnosti prípadu, pre ktoré by bolo účelné a vhodné bez náležitého uváženia konať vo veci samej, resp. vo veci neodkladného opatrenia. Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam dospel súd k záveru, že nie je daná jeho právomoc.

3. O trovách konania súd rozhodol podľa citovaného ustanovenia § 52 Civilného mimosporového poriadku tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na ich náhradu.

4. Proti tomuto uzneseniu podala v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka navrhujúc napadnuté uznesenie zrušiť a v konaní pokračovať v zmysle pôvodného návrhu. Podané odvolanie odôvodnila s odkazom na ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP. Navrhovateľka bola toho názoru, že vyššie uvedené odôvodnenie, ako aj právne posúdenie danej veci neobstojí a taktiež opomína momentálnu vojnovú situáciu na L.. Navrhovateľka sa obrátila na súd s tým úmyslom, aby využila pomoc slovenských štátnych orgánov, keďže sa nachádza vo výnimočnej situácii spôsobenej vojnou na L.. Rozsudkom o rozvode nedisponuje, preto iniciovala predmetné súdne konanie. Otec mal. detí jej na výživu neprispieva vôbec, navrhovateľka nemá pri sebe exekučný titul, ktorý by mohol prejsť procesom uznania cudzieho rozhodnutia. Situáciu potrebovala riešiť urýchlene, preto žiadala vydanie neodkladného opatrenia, ktorým by bolo stanovené aspoň minimálne výživné na mal. deti. Úvahy súdu tom, že pokiaľ boli v konaní o rozvode upravené aj rodičovské práva a povinnosti, nemôže o podanom návrhu rozhodovať pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci neobstoja, pretože súd túto skutočnosť nemá ani preukázanú, ani tvrdenú. Konštatovanie súdu, že na konanie v tejto veci majú právomoc orgány štátneho občianstva dieťaťa sú v rozpore s ustanoveniami Zmluvy (ktorou je SR viazaná), ktorá naopak zaručuje rovnakú právnu ochranu na území druhej zmluvnej strany. O to viac by mala byť právna ochrana zaručená v tak výnimočnej a osobitnej situácii akou je vojnový konflikt na L..

5. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP) bez viazanosti na rozsah a dôvody odvolania (§ 65, § 66 CMP) po prejednaní veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné, preto napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil v zmysle § 387 ods. 1 CSP.

6. Podľa § 2 ods. CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

8. Podľa § 9 CSP, ak spor alebo vec nepatrí do právomoci súdu Slovenskej republiky, súd konanie bezodkladne zastaví.

9. Podľa § 161 ods. 1 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len "procesné podmienky").

10. Podľa § 161 ods. 2 CSP, ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

11. Podľa čl. 30 ods. 1 Zmluvy o právnej pomoci, právne vzťahy medzi rodičmi a deťmi sa spravujú právnym poriadkom zmluvnej strany, na území ktorej dieťa trvale žije.

12. Podľa čl. 30 ods. 3 Zmluvy o právnej pomoci, na rozhodovanie o právnych vzťahoch medzi rodičmi a deťmi je daná právomoc súdov zmluvnej strany, ktorej právny poriadok sa použil podľa odsekov 1 a 2.

13. Odvolací súd v prvom rade poukazuje na povinnosť súdu skúmať v každom štádiu konania, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci, ustanovenú v § 161 CSP. V prejednávanej veci sa súd prvej inštancie správne zaoberal otázkou svojej právomoci rozhodovať o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia v súvislosti s posudzovaním podmienok konania, za ktorých môže súd konať vo veci a dospel k správne záveru, že v danej veci nemá právomoc konať.

14. Zo skutkových okolností daného prípadu osvedčených doterajším obsahom spisu je nesporné, že matka aj maloleté deti sú štátnymi občanmi L., pričom z obsahu spisového materiálu vyplýva, že maloleté deti sa spolu s matkou zdržiavajú na území Slovenskej republiky, kde majú udelený tolerovaný pobyt. Keďže maloleté deti aj navrhovateľka sú štátnymi občanmi L., v predmetnej veci sa jedná o konanie s medzinárodným/cudzím prvkom. Súd pri skúmaní otázky právomoci konať vo veci vychádzal zo

skutočnosti, že medzi Československou socialistickou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík bola uzatvorená dvojstranná medzinárodná zmluva o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach (ďalej len „Zmluva o právnej pomoci“), pričom Slovenská republika ako jedna z nástupníckych krajín Československej socialistickej republiky a L. republika ako jedna z nástupníckych krajín Zväzu sovietskych socialistických republík potvrdili platnosť tejto dvojstrannej zmluvy.

15. Podľa § 2 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, majú v prípade právnych vzťahov s cudzím prvkom aplikačnú prednosť medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná, resp. zákony vydané na vykonanie medzinárodných zmlúv. Takouto medzinárodnou zmluvou je aj vyššie citovaná Zmluva o právnej pomoci, do ktorej Slovenská republika a L. sukcedovali. Otázkou rozhodného práva a právomoci na konanie v právnych vzťahoch medzi rodičmi a mal. deťmi upravuje čl. 30 predmetnej zmluvy, v zmysle ktorého je v uvedených konaniach daná právomoc súdov zmluvnej strany, na území ktorej dieťa trvale žije.

16. Pojem „trvale žiť“ v našom právnom poriadku označovaný ako obvyklý pobyt mal. dieťaťa, je potrebné chápať podľa toho, kde sa reálne fyzicky mal. dieťa zdržuje, a je začlenené do sociálneho a rodinného prostredia, teda nejde o zistenie formálneho evidenčného údaju o jeho pobyte. Obvyklý pobyt dieťaťa musí byť určený na základe súhrnu osobitných skutkových okolností každého jednotlivého prípadu, pričom okrem fyzickej prítomnosti mal. dieťaťa v danom štáte musia byť zohľadnené tiež ďalšie faktory, z ktorých je možné vyvodiť, že táto jeho prítomnosť nemá dočasný alebo príležitostný charakter a pobyt mal. dieťaťa odzrkadľuje istú mieru začlenenia do sociálneho a rodinného prostredia a do úvahy treba vziať najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu, štátnu príslušnosť, presťahovanie rodiny do tohto štátu, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti a rodinné a sociálne väzby dieťaťa v danom štáte. Do úvahy je potrebné zobrať faktory, ktoré boli dôvodmi presťahovania rodiča, jazykové znalosti, geografický a rodinný pôvod rodiča. Minimálna dĺžka pobytu žiadnym predpisom pre potreby posúdenia obvyklého pobytu dieťaťa nie je upravená, dĺžka trvania pobytu môže slúžiť len ako indícia pri posudzovaní stability pobytu, v súhrne je teda zrejmé, že posúdenie tejto otázky je potrebné vykonať vo svetle všetkých osobitných skutkových okolností každého jednotlivého prípadu (pozri aj rozsudky Súdneho dvora EÚ vo veciach C-523/07, C-497/10 PPU, C-376/14 PPU, C-111/17 PPU, C-512/17 a C-393/18 PPU).

17. A práve vo svetle vyššie uvedených teoretických východísk otázku obvyklého pobytu maloletých detí posudzoval za správnej aplikácie Zmluvy o právnej pomoci (článok 30 ods. 1, 3 Zmluvy) aj súd prvej inštancie a správne ustálil nedostatok právomoci vo veci konať. Zo žiadnych tvrdených skutočností v danej veci nemožno prijať záver, že mal. deti majú obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky, a teda že tu trvale žijú. Samotná matka neuvádzala žiaden dôvod, z ktorého by bolo možné vierohodne vychádzať pri prijatí záveru o obvyklom pobyte mal. detí na Slovensku. Mal. deti mali pred príchodom na Slovensko obvyklý pobyt na L., kde žili, a na Slovensko prišli kvôli začatiu vojnového konfliktu na L.. Z tohto dôvodu na Slovensku požiadali o tolerovaný pobyt, v čom im bolo Prezídium policajného zboru, úradom hraničnej a cudzineckej polície vyhovené. Tolerovaný pobyt je pobyt krátkodobého charakteru, ktorého účelom je umožniť legálne zotrvanie cudzinca na území Slovenskej republiky zo zákonom stanoveného dôvodu na nevyhnutný čas. Navrhovateľka sa s mal. deťmi na území Slovenska zdržiava len dočasne, bez úmyslu tu zotrvať dlhodobo, jedná sa o pobyt prechodného charakteru s predpokladom zmeny tohto stavu v prípade zmiernenia vojnového konfliktu na L.. Maloleté deti na Slovensku nie sú začlenené do sociálneho a rodinného prostredia tak, ako by tomu bolo v prípade ich dlhodobého pobytu s úmyslom zotrvať tu nastálo. Súd prvej inštancie vzhľadom na okolnosti správne ustálil, že maloleté deti nemajú na Slovensku obvyklý pobyt, resp. nežijú tu trvalo, pretože žiadne indície nenasvedčujú opaku, ani sama navrhovateľka neuvádzala, že by mala úmysel na Slovensku s mal. deťmi žiť natrvalo a na L. sa nevrátiť. Zmena obvyklého pobytu si spravidla vyžaduje určitý čas a súd musí overiť, či sú splnené predpoklady na prijatie záveru o zmene obvyklého pobytu mal. dieťaťa. Keďže sa v predmetnej veci jedná o konanie o nariadenie neodkladného opatrenia, kde prevažuje požiadavka rýchlosti nad požiadavkou riadne zisteného skutočného stavu veci, nie je možné s istotou ustáliť všetky skutočnosti potrebné pre prijatie iného záveru ako toho, že maloleté deti nemajú na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt. Podľa článku 30 ods. 1 a 3 Zmluvy o právnej pomoci má právomoc na prejednanie tejto veci súd, na území ktorého deti trvalo žijú, teda v konkrétnostiach posudzovanej veci zostáva právomoc rozhodovať vo veciach mal. detí na L. súdoch, z ktorého dôvodu nebolo možné postupovať inak, ako

pre existenciu neodstrániteľnej prekážky konania v podobe absencie právomoci na prejednanie veci toto zastaviť. Aktuálna situácia na L. na viazanosti súdu Zmluvou o právnej pomoci nie je spôsobilá zmeniť viazanosť slovenských súdov sukcedovanou medzinárodnou zmluvou.

18. Záverom odvolací súd uvádza, že z návrhu matky na nariadenia neodkladného opatrenia nebolo jasné, či v samotnom rozsudku o rozvode manželstva rodičov mal. detí bolo rozhodované o otázke rodičovských práv a povinností k mal. deťom. Matka pred súdom netvrdila, že o rodičovských právach a povinnostiach k mal. deťom nebolo L. súdom rozhodované, uvádzala len to, že nedisponuje rozsudkom o rozvode manželstva. V prípade, ak súd na L. rozhodol spolu s rozvodom manželstva aj o úprave rodičovských práv a povinností, matka sa môže domáhať na území Slovenskej republiky výkonu tohto rozhodnutia, ktoré je spôsobilé byť exekučným titulom (po jeho uznaní). Iniciovanie tohto konania na slovenskom súde nemôže nahradiť rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach k mal. deťom, ktorým matka nedisponuje, pretože by došlo k duplicitnému rozhodovaniu o totožnej právnej otázke, o ktorej už bolo rozhodované iným súdom.

19. Na základe vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

20. Odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1 CSP, § 262 ods. 1 CSP a § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

21. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací žalobu) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).